

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

PRISA NOIMANY

**KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP
Ở NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO HIỆN NAY**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ
NGÀNH: LÝ LUẬN VÀ LỊCH SỬ NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT
Mã số: 9380106

HÀ NỘI - 2026

Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
Người hướng dẫn khoa học: 1. TS. Đào Ngọc Báu



2. PGS. TS. Nguyễn Cảnh Quý



Phản biện 1:

Phản biện 2:

Phản biện 3:

Luận án được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp Học viện
hợp tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Vào hồi giờ ngày tháng năm 2026

Có thể tìm hiểu luận án tại Thư viện quốc gia
Và thư viện Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

1 MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Kiểm soát quyền hành pháp là cơ chế chính trị - pháp lý được các cơ quan nhà nước, tổ chức chính trị, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân thực hiện bằng phương thức thanh tra, kiểm tra, giám sát, kiểm toán, tài phán, phản biện xã hội, v.v... Thực tiễn ở Lào trong quá trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước cho thấy tình trạng tham nhũng, sách nhiễu, cửa quyền, hách dịch lãng phí đang có chiều hướng ngày càng tăng xâm hại đến lợi ích công dân, lợi ích cộng đồng và xã hội, nghiêm trọng hơn là vi phạm về chế độ dân chủ trong nhà nước và xã hội. đe dọa tới sự tồn vong của chế độ cộng hòa dân chủ nhân dân.

Từ trước đến nay chưa có công trình nào nghiên cứu một cách có hệ thống về kiểm soát quyền hành pháp. Nhận thức được tầm quan trọng và tính cấp thiết cần phải có một nghiên cứu mang tính hệ thống, tác giả đã lựa chọn đề tài ***“Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào hiện nay”*** làm đề tài nghiên cứu Luận án tiến sĩ của mình là cần thiết, có ý nghĩa cả về mặt lý luận và thực tiễn.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích nghiên cứu

Mục đích của Luận án là nghiên cứu một cách toàn diện, có hệ thống những vấn đề lý luận và thực tiễn về việc kiểm soát thực hiện quyền hành pháp. Đánh giá được các thành tựu cũng như chỉ ra các những bất cập, tồn tại của việc kiểm soát quyền hành pháp.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để thực hiện mục đích trên, luận án có các nhiệm vụ sau:

- Hệ thống hoá và đánh giá tổng quan tình hình nghiên cứu đề tài: Kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở trong và ngoài nước, từ đó rút ra những vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu;

- Làm rõ những phương diện lý luận cơ bản về kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ;

- Phân tích, đánh giá thực trạng kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ thông qua việc phân tích những kết quả đạt được, những

hạn chế và làm rõ nguyên nhân của những hạn chế trong hoạt động kiểm soát đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào;

- Đề xuất quan điểm và giải pháp bảo đảm hiệu quả hoạt động kiểm soát của Đảng Nhân dân cách mạng Lào, kiểm soát của các cơ quan nhà nước và kiểm soát của các thiết chế xã hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận án

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận án là các vấn đề lý luận và thực tiễn về kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp ở các thời kỳ khác nhau của CHDCND Lào

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi nghiên cứu của Luận án bao gồm những quy định và thực trạng của pháp luật về phương diện kiểm soát quyền hành pháp của CHDCND Lào.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu của luận án

Đề tài được nghiên cứu trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng nhân dân cách mạng (NDCM) Lào về nhà nước và pháp luật; về xây dựng Nhà nước pháp quyền, chiến lược xây dựng và hoàn thiện pháp luật CHDCND Lào đến năm 2020. Tiếp thu và kế thừa các kết quả khoa học của các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước liên quan đến nội dung của Luận án.

Luận án được nghiên cứu dựa trên phương pháp luận duy vật biện chứng, duy vật lịch sử và được kết hợp với các phương pháp hệ thống, phân tích, tổng hợp, so sánh, thống kê, phỏng vấn chuyên gia, khảo sát thực tiễn để kế thừa và chọn lọc những tri thức khoa học, những kinh nghiệm thực tiễn trong và ngoài nước...

5. Những đóng góp về khoa học của luận án

Luận án là công trình nghiên cứu khoa học đầu tiên trình bày toàn diện, có hệ thống, có cơ sở khoa học, lý luận về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp. Thể hiện ở những nội dung sau:

Xây dựng những khái niệm, làm sáng tỏ cơ sở lý luận về kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp.

Phân tích, đánh giá thực trạng thực hiện kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp ở CHDCND từ năm 1975 đến nay. Đề xuất các giải pháp khoa học phát huy vai trò của các cơ quan thanh tra nhà nước trong kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp, góp phần nâng cao hiệu quả kiểm soát quyền lực nhà nước nói chung và kiểm soát quyền hành pháp nói riêng.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

Về mặt lý luận: Kết quả nghiên cứu của luận án sẽ góp phần xây dựng cơ sở lý luận khoa học của kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào.

Về mặt thực tiễn: Luận án góp phần khắc phục những hạn chế, tồn tại trong kiểm soát của Đảng Nhân dân cách mạng Lào, của các cơ quan nhà nước và kiểm soát của các thiết chế xã hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào bằng việc đề xuất các giải pháp mang tính khoa học và thực tiễn, phù hợp với điều kiện và định hướng xây dựng Nhà nước Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, Luận án được thiết kế gồm 4 chương.

Chương 1

TỔNG QUAN VỀ TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ CÁC VẤN ĐỀ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

Luận án đã tổng quan các công trình khoa học tiêu biểu về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp liên quan đến đề tài luận án, các công trình nghiên cứu của các nhà khoa học nước ngoài, Việt Nam và Lào về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp. Khái quát quá trình nghiên cứu và những vấn đề đặt ra luận án tiếp tục giải quyết.

Chương 2

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở NƯỚC CỘNG HOÀ DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

2.1. KHÁI NIỆM, ĐẶC ĐIỂM, VAI TRÒ CỦA KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP

2.1.1. Khái niệm quyền hành pháp

Quyền hành pháp là quyền của các cơ quan trong bộ máy nhà nước trong việc xây dựng và thực thi chính sách quản lý, điều hành đất nước trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội.

2.1.2. Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào

Dựa theo lý thuyết phân công và kiểm soát quyền lực thì kiểm soát quyền hành pháp là một trong ba đối tượng kiểm soát quản lý nhà nước: kiểm soát quyền lập pháp, kiểm soát quyền hành pháp và kiểm soát quyền tư pháp.

Theo từ điển tiếng Việt, “kiểm soát” được hiểu là: “xem xét để phát hiện, ngăn chặn những gì trái với quy định”. Như vậy, thuật ngữ “kiểm soát” có hai nghĩa chính: 1. Chỉ sự xem xét nhằm phát hiện, ngăn chặn những gì trái với các nguyên tắc, quy định được đặt ra trước đó; 2. Chỉ một đối tượng nào đó đang đặt trong phạm vi quyền chi phối, điều khiển của một chủ thể nào đó.

Dưới góc độ khoa học pháp lý, Kiểm soát quyền lực là một khái niệm chính trị - pháp lý, bao hàm sự hạn chế nhất định đối với quyền lực. Xét theo nghĩa rộng, kiểm soát quyền lực nhà nước được hiểu là việc thiết kế các mô hình, các thiết chế nhằm kiểm tra, giám sát việc thực hiện quyền lực nhà nước, đảm bảo cho quyền lực nhà nước được sử dụng đúng mục đích và hiệu quả. Xét theo nghĩa hẹp, kiểm soát quyền lực nhà nước được xem là toàn bộ những cách thức, quy trình, quy định mà dựa vào đó Nhà nước và xã hội có thể ngăn chặn, loại bỏ những hành động sai trái của Nhà nước, phát hiện và điều chỉnh việc thực thi quyền lực, đảm bảo mục đích và hiệu quả của quyền lực nhà nước.

Từ những phân tích nói trên có thể hiểu, *kiểm soát thực hiện quyền hành pháp, là toàn bộ các phương thức, cách thức do Hiến pháp và pháp luật quy định mà căn cứ vào đó các thiết chế nhà nước và xã hội có thể ngăn chặn, loại bỏ các hành vi vi phạm pháp luật, bảo đảm cho quyền hành pháp được thực thi đúng mục đích và đạt hiệu quả trong quản lý xã hội và trong quản lý chính bản thân quyền hành pháp.*

2.1.3. Đặc điểm của kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào

Từ những phân tích các khái niệm ở trên, hoạt động kiểm soát thực hiện quyền hành pháp được phân tích dựa trên những đặc điểm sau đây:

Thứ nhất, về chủ thể kiểm soát thực hiện quyền hành pháp.

Thứ hai, về nội dung kiểm soát thực hiện quyền hành pháp.

Thứ ba, về phương thức kiểm soát thực hiện quyền hành pháp.

Thứ tư, về cơ chế kiểm soát thực hiện quyền hành pháp.

Thứ năm, về phân loại kiểm soát thực hiện quyền hành pháp là đa dạng, phong phú tùy thuộc vào tiêu chí phân loại

Thứ sáu, về mục tiêu.

2.1.4. Vai trò của kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào

2.1.4.1. Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp nhằm bảo đảm nguyên tắc tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân

Quyền lực nhà nước ở CHDCND Lào thuộc về nhân dân nhưng lại tập trung vào Quốc hội với quan niệm rằng nhân dân là chủ thể của quyền

lực nhà nước, nhưng vì không thực hiện được quyền lực nhà nước một cách trực tiếp nên nhân dân đã trao quyền lực của mình cho Quốc hội. Vì vậy, Quốc hội được xác định là cơ quan đại diện cho quyền và lợi ích của nhân dân, là tổ chức quyền lực cao nhất của Nhà nước

2.1.4.2. Kiểm soát đối với quyền hành pháp nhằm bảo đảm, bảo vệ lợi ích của nhà nước, quyền lợi ích hợp pháp của cộng đồng, tổ chức và công dân

Trong tổ chức thực thi quyền lực nhà nước, các quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp đều phải được kiểm soát nhưng trong đó sự kiểm soát đối với quyền lực hành pháp phải được đặc biệt coi trọng. Bởi vì quyền lực hành pháp là trung tâm của bộ máy nhà nước, nắm nhiều nguồn tài lực và sức mạnh của quốc gia nên nguy cơ lạm dụng quyền lực là rất lớn.

Từ đó cho thấy, sự kiểm soát đối với quyền lực hành pháp phải được đặc biệt coi trọng nhằm tránh sự tha hoá, lạm dụng quyền lực hành pháp vì lợi ích cá nhân, lợi ích nhóm, vi phạm các quyền cơ bản của công dân.

2.1.4.3. Kiểm soát đối với quyền hành pháp nhằm phòng ngừa tình trạng tùy tiện, tha hoá của quyền hành pháp

Kiểm soát quyền lực nhà nước nói chung và quyền hành pháp nói riêng đóng vai trò quan trọng và là tất yếu. Không quốc gia nào có thể phát triển nhanh, ổn định và bền vững nếu quyền lực nhà nước nói chung và quyền hành pháp nói riêng không được kiểm soát và đảm bảo tính nghiêm minh của pháp luật. Tuy nhiên, trên thực tế, tình trạng lạm quyền, tha hóa quyền lực vẫn luôn tiềm ẩn và thường xuyên xảy ra. Một số cá nhân, thậm chí bao gồm cả các cơ quan nhà nước thay mặt nhân dân nắm giữ và thực hiện quyền lực nhà nước nhưng lại lợi dụng quyền lực được giao vào mục đích vụ lợi hoặc vì lợi ích cục bộ.

2.2. CHỦ THỂ, NỘI DUNG, PHƯƠNG THỨC KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP

2.2.1. Chủ thể kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Chủ thể kiểm soát thực hiện quyền hành pháp rất đa dạng, phong phú, bao gồm tất cả các chủ thể trong xã hội: Đảng các cơ quan, tổ chức của Đảng; Quốc hội, Ủy ban thường vụ quốc hội và các Ủy ban của quốc

hội; Chủ tịch nước; Chính phủ, Thủ tướng chính phủ, Thanh tra chính phủ (đối với các cơ quan hành chính nhà nước); các cơ quan tư pháp (Toà án nhân dân, Viện Kiểm sát nhân dân); Kiểm toán nhà nước; Chính quyền địa phương (Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân); Mặt trận Lào xây dựng đất nước, các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp, đoàn thể nhân dân; các phương tiện thông tin đại chúng; các cá nhân (đại biểu quốc hội; cán bộ công chức; viên chức, công dân) ... Mỗi chủ thể nói trên, tùy theo vị trí, vai trò, chức năng theo hiến định và luật định, đều có thể tham gia hoạt động kiểm soát thực hiện quyền lực hành pháp.

2.2.2. Nội dung của kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

2.2.2.1. Nội dung kiểm soát việc xây dựng, ban hành chính sách, văn bản quy phạm pháp luật

Nội dung kiểm soát xây dựng, ban hành chính sách, văn bản QPPL trong thực hiện kiểm soát quyền hành pháp bao gồm:

- Chính phủ trình Quốc hội dự thảo luật, trình Ủy ban thường vụ Quốc hội dự thảo các Sắc lệnh của Chủ tịch nước và trình Chủ tịch nước dự thảo các Sắc lệnh của Chủ tịch nước”;

- Chính phủ ban hành các nghị định, nghị quyết về quản lý nhà nước, quản lý kinh tế - xã hội, quản lý trong lĩnh vực khoa học - công nghệ, tài nguyên, môi trường, quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Xác định kế hoạch chiến lược phát triển kinh tế - xã hội và ngân sách nhà nước hàng năm trình Quốc hội xem xét, thông qua

- Thủ tướng Chính phủ là người đứng đầu Chính phủ, đại diện cho Chính phủ; lãnh đạo, điều hành công việc của chính phủ và chính quyền địa phương.

2.2.2.2. Nội dung kiểm soát thực hiện quyền hành pháp trong việc tổ chức thi hành Hiến pháp, pháp luật của các cơ quan hành pháp

Nội dung kiểm soát thực hiện quyền hành pháp trong việc tổ chức thi hành Hiến pháp, pháp luật của các cơ quan hành pháp được thể hiện ở việc Chính phủ thi hành Hiến pháp, luật, nghị quyết của kỳ họp Quốc hội, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội, sắc lệnh, quyết định của Chủ tịch nước, thực hiện vai trò quản lý nhà nước thống nhất trong cả nước; ...

2.2.3. Phương thức kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Về mặt lý luận, có hai phương thức cơ bản để kiểm soát thực hiện quyền hành pháp, bao gồm phương thức kiểm soát bên trong bộ máy nhà nước và phương thức kiểm soát bên ngoài bộ máy nhà nước.

2.2.3.1. Các phương thức kiểm soát thực hiện quyền lực hành pháp bên trong bộ máy nhà nước

- a) Giám sát của Quốc hội và các cơ quan của Quốc hội.
- b) Giám sát của Hội đồng nhân dân địa phương.
- c) Giám sát của Nguyên thủ quốc gia.
- d) Kiểm soát của Toà án đối với thực hiện quyền hành pháp.
- e) Kiểm toán nhà nước - phương thức kiểm soát đối với thực hiện quyền hành pháp.
- f) Kiểm soát đối với thực hiện quyền hành pháp trong nội bộ cơ quan hành pháp.

2.2.3.3. Các phương thức kiểm soát đối với thực hiện quyền hành pháp bên ngoài bộ máy nhà nước

- a) Hoạt động kiểm tra, giám sát của Đảng và các cấp uỷ Đảng.
- b) Giám sát của các tổ chức chính trị - xã hội đối với thực hiện quyền hành pháp.

2.3. CÁC ĐIỀU KIỆN BẢO ĐẢM KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP

2.3.1. Pháp luật về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Khi thực hiện kiểm soát quyền hành pháp, các chủ thể kiểm soát căn cứ vào các quy định của Hiến pháp, pháp luật có liên quan để thực hiện kiểm soát, từ khâu tổ chức, phương thức, cách thức tiến hành kiểm soát, xử lý kết quả kiểm soát. Vì vậy, các quy định của pháp luật về kiểm soát đối với quyền hành pháp là một trong những yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến kiểm soát đối với quyền hành pháp một cách hữu hiệu...

2.3.2. Tổ chức bộ máy nhà nước thực hiện kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Tổ chức bộ máy nhà nước, sự phân công chức năng, phân định nhiệm vụ, quyền hạn của các loại cơ quan trong bộ máy nhà nước, của các

cơ quan trong cùng hệ thống cơ quan nhà nước thể hiện sự phân công lao động quyền lực nhà nước.

2.3.3. Năng lực chuyên môn, phẩm chất đạo đức, trách nhiệm của cán bộ, công chức trực tiếp kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Những người trực tiếp thực hiện nhiệm vụ kiểm soát thực hiện quyền hành pháp rất đa dạng bao gồm: cán bộ công chức trong các tổ chức chính trị, chính trị - xã hội, tổ chức quần chúng ... Phẩm chất chuyên môn, phẩm chất đạo đức, trách nhiệm của họ có vai trò quan trọng, có tính quyết định trong việc kiểm soát thực hiện quyền hành pháp.

2.3.4. Cơ sở vật chất, nguồn nhân lực bảo đảm cho kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Cơ sở vật chất, điều kiện làm việc của cơ quan, tổ chức có chức năng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp gồm có trụ sở làm việc, nguồn nhân lực, các phương tiện kỹ thuật phục vụ cho việc thu thập, xử lý thông tin về hoạt động của các cơ quan, người thực hiện quyền hành pháp...

2.3.5. Tính tích cực chính trị của các tổ chức trong xã hội và công dân đối với kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Trong xu hướng dân chủ và pháp quyền, ngoài các cơ quan nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức xã hội và công dân thông qua quyền tham gia của các tổ chức và công dân vào hoạt động hành chính nhà nước cũng có vai trò quan trọng trong kiểm soát thực hiện quyền hành pháp...

Chương 3

THỰC TRẠNG KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

3.1. KHÁI QUÁT QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP TỪ NĂM 1975 ĐẾN NAY

Hoạt động kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở nước Cộng hoà Dân chủ Nhân dân Lào giai đoạn từ năm 1975 đến nay có thể được chia làm hai giai đoạn:

3.1.1. Giai đoạn từ năm 1975 đến trước năm 1991

Như vậy, có thể khẳng định: giai đoạn từ năm 1975 đến trước năm 1991, nước Lào không có Hiến pháp quy định cụ thể về kiểm soát quyền lực nhà nước nói chung và quyền hành pháp nói riêng.

3.1.2. Giai đoạn từ năm 1991 đến nay

Nhằm đáp ứng với công cuộc cải cách tư pháp, hành chính và phù hợp với điều kiện tình hình kinh tế - xã hội Lào, Hiến pháp Lào được sửa đổi, bổ sung năm 2003 và sửa đổi, bổ sung năm 2015. Các bản hiến pháp sau này tuy có thay đổi nhất định nhưng xu hướng chung là tăng cường cơ chế kiểm soát nhà nước đối với thực hiện quyền hành pháp nhằm làm cho quyền hành pháp được sử dụng hợp pháp và hiệu quả.

3.1.2.1. Các quy định của Hiến pháp Lào năm 1991 về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp thể hiện trước hết ở việc lựa chọn các thành viên của Chính phủ và mối quan hệ giữa Chính phủ với Quốc hội. Hiến pháp Lào năm 1991 cũng tăng cường kiểm sát thực hiện quyền hành pháp thông qua hoạt động bỏ phiếu tín nhiệm: “Quốc hội có thể bỏ phiếu bất tín nhiệm đối với Chính phủ, thành viên Chính phủ nếu Ủy ban thường vụ Quốc hội hoặc một phần tư tổng số đại biểu Quốc hội chất vấn.

3.1.2.3. Các quy định của Hiến pháp Lào năm 2015 về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp

Hiến pháp năm 2015 của nước CHDCND Lào là văn bản pháp luật có giá trị pháp lý cao nhất trong toàn bộ hệ thống pháp luật; là cơ sở pháp lý để xây dựng, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp. Hiến pháp năm 2015 quy định về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp như sau:

Thứ nhất, Điều 2 Hiến pháp năm 2015 quy định Nhà nước CHDCND Lào là của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, tất cả QLNN thuộc về nhân dân.

Thứ hai, Hiến pháp quy định tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước; quy định tổ chức, thẩm quyền hoạt động của bộ máy nhà nước,

trong đó có cơ quan thực hiện QHP. Điều này giúp xác định giới hạn hoạt động nhằm kiểm soát được phạm vi thẩm quyền.

Thứ ba, Hiến pháp năm 2015 đã xác định cơ chế tự kiểm soát quyền lực trong nội bộ hệ thống cơ quan thực hiện QHP.

3.2. THỰC TRẠNG KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP CỦA CÁC CƠ QUAN NHÀ NƯỚC VÀ TỔ CHỨC CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI

3.2.1. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Quốc hội

3.2.1.1. Thẩm quyền của Quốc hội trong việc giám sát thực hiện quyền hành pháp

Từ các nguyên tắc hiến định, Quốc hội thực hiện chức năng giám sát tối cao đối với thực hiện quyền hành pháp thông qua các hoạt động sau:

- + Xem xét văn bản QPPL của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ:
- + Xem xét việc trả lời chất vấn của Thủ tướng Chính phủ, bộ trưởng và các thành viên khác của Chính phủ:
- + Bỏ phiếu tín nhiệm, miễn nhiệm và bãi nhiệm Thủ tướng Chính phủ, bộ trưởng và các thành viên của Chính phủ:

3.2.1.2. Thực trạng Quốc hội xem xét báo cáo công tác của chính phủ

Các báo cáo mà Quốc hội tiến hành xem xét bao gồm: báo cáo công tác hằng năm, báo cáo công tác nhiệm kỳ, báo cáo hoạt động của Chính phủ theo vấn đề, lĩnh vực mà đối tượng chịu sự giám sát phụ trách, báo cáo về việc thi hành pháp luật và báo cáo khác.

3.2.1.3. Thực trạng Quốc hội giám sát văn bản của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ

Theo quy định của pháp luật hiện hành, việc xem xét văn bản QPPL có dấu hiệu trái với Hiến pháp, luật, nghị quyết của Quốc hội là hình thức giám sát đặc biệt của Quốc hội. Trên thực tế, Quốc hội Lào chưa lần nào thực hiện hình thức giám sát văn bản QPPL như vậy. Tổng hợp báo cáo hoạt động giám sát hằng năm của Quốc hội, có thể nhận thấy đây là lĩnh vực hoạt động tương đối mờ nhạt. Công tác giám sát của Quốc hội, các cơ quan của Quốc hội còn nhiều hạn chế trong việc giám sát văn bản pháp luật. Về cơ bản, hiệu quả giám sát thấp. Có những luật, pháp lệnh sau khi

được thông qua không được quan tâm giám sát việc thi hành, hoặc chưa quan tâm đúng mức

3.2.2. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của cơ quan tư pháp

3.2.2.1. Thực trạng quy định pháp luật về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của cơ quan tư pháp

Toà án Lào tham gia vào kiểm soát thực hiện quyền hành pháp thông qua các quy định của pháp luật về chức năng và nhiệm vụ của toà án.

Hiến pháp Lào năm 2015 và Luật Tổ chức toà án nhân dân Lào năm 2017 đều không trực tiếp quy định thẩm quyền của tòa án trong việc kiểm soát thực hiện quyền hành pháp. Tuy nhiên, căn cứ vào chức năng và nhiệm vụ của Toà án được hiến định và các văn bản pháp luật quy định có thể suy luận rằng hoạt động kiểm soát thực hiện quyền hành pháp được thực hiện thông qua hoạt động xét xử các vụ án hình sự, dân sự, kinh tế, lao động, hôn nhân và gia đình, đặc biệt là khi xét xử các vụ án hành chính.

3.2.2.2. Thực trạng tòa án kiểm soát thực hiện quyền hành pháp thông qua hoạt động xét xử

a) Những kết quả đạt được

Nhận thức được nguy cơ của các tội phạm tham nhũng đối với sự ổn định phát triển của đất nước, xã hội nên việc xét xử các vụ án tham nhũng luôn được Toà án các cấp quan tâm. Trong năm 2016, các Tòa án đã xét xử sơ thẩm 43 vụ với 56 bị cáo phạm các tội tham nhũng, so với năm 2014, số bị cáo bị xét xử các tội về tham nhũng tăng 186 bị cáo.

b) Những hạn chế, tồn tại

- Tình trạng tham nhũng và các hành vi phạm tội liên quan đến chức vụ khác diễn ra ngày càng phổ biến,

- Chất lượng và tiến độ giải quyết các vụ án tham nhũng còn chưa được như mong đợi

c) Nguyên nhân của những hạn chế, tồn tại

- Nhiều vụ án, vụ việc về tội phạm kinh tế có khối lượng hồ sơ lớn, việc thu thập tài liệu, chứng cứ kéo dài, vực kinh tế có rất nhiều văn bản điều chỉnh; do đó dẫn đến hiện vẫn tồn tại tình trạng nhiều vụ án, vụ việc

kiểm tra, xác minh điều tra kéo dài, không triệt để, quan điểm đánh giá chứng cứ, xác định tội danh, diện đối tượng xử lý còn nhiều ý kiến khác nhau, nên các vụ án đều chia ra các giai đoạn để giải quyết từng phần, nhiều vụ án phải trả hồ sơ điều tra bổ sung ... nên đã ảnh hưởng đến tiến độ và chất lượng giải quyết các vụ án tham nhũng.

3.2.4. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức chính trị - xã hội

3.2.4.1. Thực trạng quy định pháp luật về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức chính trị - xã hội

Trong các hình thức giám sát xã hội, Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức chính trị - xã hội bao gồm Liên đoàn Cựu chiến binh Lào, Liên đoàn Công đoàn Lào, Đoàn Thanh niên NDCM Lào, Hội Liên hiệp Phụ nữ Lào và các tổ chức xã hội khác đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong hoạt động giám sát đối với thực hiện quyền lực nhà nước nói chung, quyền hành pháp nói riêng. Hình thức giám sát của Mặt trận Lào xây dựng đất nước, các tổ chức chính trị xã hội là một hình thức giám sát đặc thù, bởi Mặt trận Lào xây dựng đất nước là một thành tố quan trọng của hệ thống chính trị ở Lào, là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân.

3.2.4.2. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp thông qua hoạt động của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức chính trị - xã hội

a) Những kết quả đạt được

Về hoạt động giám sát: Mặt trận Lào xây dựng đất nước đã tiến hành giám sát việc thực thi chính sách, pháp luật của Chính phủ trên nhiều lĩnh vực với nhiều hình thức và cách thức tổ chức như thông qua hình thức nghiên cứu, xem xét văn bản của Chính phủ, các Bộ và các thành viên của Chính phủ liên quan đến quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân; tổ chức đoàn giám sát; tham gia đoàn giám sát do UBND, các cơ quan của Quốc hội;...

b) Những hạn chế, tồn tại

Tuy hoạt động giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức thành viên đối với việc thực hiện quyền hành pháp bước đầu đã đạt được nhiều kết quả đáng khích lệ, nhưng về cơ bản

hiệu lực, hiệu quả giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức thành viên còn thấp, còn mang tính hình thức, chưa đáp ứng được yêu cầu, kỳ vọng của Đảng NDCM Lào, và Nhân dân đối với Mặt trận Lào xây dựng đất nước trong việc kiểm soát quyền hành pháp của Chính phủ.

c) Nguyên nhân của những hạn chế, tồn tại

Thứ nhất, Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức chính trị - xã hội chưa phát huy được vị trí, vai trò của mình trong hoạt động giám sát, phản biện xã hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

Thứ hai, pháp luật về giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức thành viên còn thiếu nhiều nội dung hoặc có nhiều nội dung pháp luật chưa qui định chi tiết, cụ thể, rõ ràng gây khó khăn cho việc thực hiện trên thực tế.

Thứ ba, những hạn chế về nguồn lực con người và điều kiện vật chất của Mặt trận Lào xây dựng đất nước đã cản trở, ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động giám sát, phản biện Chính phủ

Thứ tư, thiếu sự phối kết hợp hoạt động giữa Mặt trận Lào xây dựng đất nước với các đối tượng chịu giám sát;

3.2.5. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Hội đồng nhân dân

3.2.5.1. Khái quát về Hội đồng nhân dân địa phương ở Cộng hoà Dân chủ Nhân dân Lào

HĐND địa phương là thuật ngữ pháp lý được quy định lần đầu tiên trong Hiến pháp Lào năm 2015. Tuy vậy, Hiến pháp đã không quy định cụ thể địa vị pháp lý của HĐND địa phương cấp huyện, cấp bản. Hiến pháp bỏ ngỏ cho Quốc hội quyết định thành lập HĐND cấp huyện và cấp bản nhằm tạo tính pháp lý cho việc ban hành các văn bản pháp luật quy định về HĐND địa phương cấp huyện và cấp bản cũng như việc sửa đổi pháp luật trong tương lai.

3.2.5.2. Thực trạng quy định của pháp luật về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Hội đồng nhân dân địa phương

Như vậy, với việc quy định HĐND địa phương ở cấp tỉnh, Nhà nước CHDCND Lào đã có một cơ chế giám sát hiệu quả của HĐND đối với các cơ quan hành chính nhà nước ở địa phương.

3.2.5.3. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp qua hoạt động của Hội đồng nhân dân địa phương

Hoạt động giám sát đã đạt chất lượng, hiệu quả, được nhân dân đồng tình hưởng ứng; quy trình giám sát được thực hiện công khai, dân chủ, đúng pháp luật; hình thức giám sát đa dạng, phong phú. Thông qua giám sát có thêm căn cứ thực tiễn đánh giá lại các Nghị quyết của HĐND có phù hợp với thực tiễn và thực sự đi vào cuộc sống hay không; từ đó cần kiến nghị bổ sung, sửa đổi những quy định, những cơ chế, chính sách cụ thể nào cho phù hợp với thực tiễn địa phương. Các kiến nghị sau giám sát đã được UBND các cấp, nhất là cấp tỉnh tiếp thu, triển khai thực hiện đạt kết quả, có chuyển biến rõ nét hơn.

3.2.3. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Chủ tịch nước

3.2.3.1. Thực trạng quy định của pháp luật về kiểm soát thực hiện quyền hành pháp của Chủ tịch nước

Thông qua việc phân tích các qui định của Hiến pháp hiện hành và Luật Tổ chức Chính phủ có thể xác định được Chủ tịch nước kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ thông qua thực hiện các quyền sau đây:

- Chủ tịch nước là người đứng đầu Nhà nước, thay mặt nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào về đối nội và đối ngoại. Dưới những góc độ nhất định cũng có thể coi là một trong những chủ thể thực thi quyền hành pháp bên cạnh Chính phủ. Mặc dù không có văn bản QPPL nào quy định toàn diện, cụ thể quyền kiểm soát của Chủ tịch nước đối với QLHP, song Hiến pháp năm 2015 vẫn thể hiện quyền hạn kiểm soát này. Khoản 4 Điều 67 quy định Chủ tịch nước có nhiệm vụ và quyền hạn: “Bổ nhiệm, điều động, miễn nhiệm Phó Thủ tướng Chính phủ và các thành viên Chính phủ sau khi được Quốc hội phê chuẩn”; có quyền tham dự các phiên họp của Chính phủ hoặc thông qua việc yêu cầu Chính phủ họp bàn về vấn đề mà Chủ tịch nước xét thấy cần thiết để thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của Chủ tịch nước (khoản 3, Điều 67 Hiến pháp Lào năm 2015).

Đây chính là cơ sở pháp lý quan trọng để Chủ tịch nước có thể vận dụng nhằm kiểm soát Chính phủ trong quá trình thực hiện quyền hành pháp hiệu quả hơn, chặt chẽ hơn.

3.2.3.2. Thực trạng kiểm soát thực hiện quyền hành pháp thông qua hoạt động của Chủ tịch nước

Thời gian qua, Chủ tịch nước đã nỗ lực thực hiện những nhiệm vụ, quyền hạn liên quan đến lĩnh vực hành pháp, qua đó tham gia kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

3.3. ĐÁNH GIÁ VIỆC KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở NƯỚC CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

Vấn đề kiểm soát QLNN nói chung, quyền hành pháp nói riêng đã được Đảng, Nhà nước Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào quan tâm từ rất sớm. Theo đó, kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Lào thường được thực hiện thông qua hai kênh: kiểm soát bên trong hệ thống cơ quan HCNN và kiểm soát bên ngoài hệ thống (thông qua việc thực hiện quyền giám sát của cơ quan quyền lực, cơ quan xét xử) hoặc qua hoạt động giám sát xã hội (của các cá nhân, tổ chức xã hội).

Chương 4

QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP BẢO ĐẢM KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở CỘNG HOÀ DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

4.1. QUAN ĐIỂM BẢO ĐẢM KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

Trên cơ sở những phân tích ở các chương trước, luận án đưa ra những giải pháp bảo đảm kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Cộng hoà Dân chủ nhân dân Lào dựa trên những quan điểm sau:

- Kế thừa, tiếp thu có chọn lọc những giá trị của nhân loại về kiểm soát quyền lực nhà nước nói chung và kiểm soát quyền hành pháp nói riêng phù hợp với điều kiện của Lào.

- Tăng cường quan hệ hợp tác pháp lí giữa Lào và Việt Nam trong lĩnh vực kiểm soát thực hiện quyền lực nhà nước nói chung và quyền hành pháp nói riêng.

- Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở CHDCND Lào phải quán triệt quan điểm quyền lực nhà nước là thống nhất có sự phân công phối hợp và kiểm soát thực hiện quyền lực nhà nước giữa các cơ quan lập pháp, hành pháp và tư pháp.

- Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở CHDCND Lào phải nhanh chóng, kịp thời đúng pháp luật.

- Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở CHDCND Lào phải thúc đẩy kinh tế phát triển và ổn định xã hội.

4.2. GIẢI PHÁP BẢO ĐẢM KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

4.2.1. Nâng cao nhận thức về kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của cán bộ, công chức, Nhân dân về Nhà nước pháp quyền XHCN, dân chủ XHCN, hướng đến việc hình thành tư duy thói quen nhận thức luôn lấy pháp luật, cả công lý và đạo đức để làm chuẩn mực trong mọi hoạt động của các chủ thể trong xã hội (cơ quan nhà nước, các tổ chức và cá nhân công dân)...

Thứ hai, cần có nhận thức lại về quyền hành pháp của Chính phủ, theo hướng phân định rõ ràng giữa cơ quan hành pháp và cơ quan hành chính, bảo đảm phương thức hoạt động của Chính phủ trong việc thực hiện quyền hành pháp...

Thứ ba, cần xác định kiểm soát các cơ quan nhà nước là hình thức kiểm soát có vị trí, vai trò quan trọng, chủ yếu quyết định hiệu quả hoạt động kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ. Quốc hội, Chủ tịch nước, TAND, kiểm toán nhà nước có vai trò quan trọng trong việc kiểm soát quyền hành pháp.

Thứ tư, phải đồng thời chú trọng tổ chức, thực hiện kiểm soát của các cơ quan nhà nước và kiểm soát của xã hội, khắc phục tình trạng xem nhẹ vai trò giám sát của các thiết chế chính trị - xã hội, các phương tiện thông tin đại chúng và Nhân dân như hiện nay.

4.2.2. Giải pháp bảo đảm kiểm soát của Đảng Nhân dân cách mạng Lào đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ nhất, cần xây dựng quyết tâm chính trị cao, tạo ra sự chuyển biến trong nhận thức và hành động của đội ngũ cán bộ, đảng viên...

Thứ hai, hoàn thiện các qui định về kiểm tra, giám sát của Đảng đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ ba, bảo đảm nguồn lực con người và điều kiện vật chất của tổ chức Đảng trong việc kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ tư, cần tạo sự đột phá trong công tác cán bộ thể hiện qua việc tích cực đẩy mạnh đổi mới chính sách, công tác cán bộ theo hướng tạo điều kiện cho việc phát hiện nhân tố mới, tích cực; khuyến khích, phát huy tiềm năng của cán bộ.

4.2.3. Nhóm giải pháp bảo đảm kiểm soát của các cơ quan nhà nước đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Để bảo đảm kiểm soát của Quốc hội, Chủ tịch nước, TAND, kiểm toán nhà nước đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ đòi hỏi phải thực hiện đồng bộ các giải pháp về hoàn thiện pháp luật; đổi mới tổ chức, hoạt động nhằm nâng cao năng lực và hiệu quả hoạt động của các chủ thể kiểm soát; bảo đảm nguồn nhân lực và vật lực cho hoạt động kiểm soát của các chủ thể này.

4.2.3.1. Giải pháp bảo đảm kiểm soát của Quốc hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

a) Hoàn thiện pháp luật về kiểm soát của Quốc hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

b) Đổi mới tổ chức, hoạt động của Quốc hội đáp ứng yêu cầu kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

c) Bảo đảm nguồn nhân lực, vật lực cho hoạt động kiểm soát của Quốc hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

4.2.3.2. Giải pháp bảo đảm kiểm soát của Chủ tịch nước đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Để tăng cường kiểm soát của Chủ tịch nước đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ, cần chú trọng thực hiện các giải pháp sau:

- Sửa đổi Hiến pháp năm 2015 theo hướng bổ sung thẩm quyền của Chủ tịch nước trong việc đề nghị Quốc hội bỏ phiếu tín nhiệm đối với những người giữ chức vụ do Chủ tịch nước đề nghị Quốc hội bầu (Phó Chủ tịch nước, TTCP, Chánh án TAND tối cao, Viện trưởng VKSND tối

cao) hoặc Chủ tịch nước bổ nhiệm căn cứ vào Nghị quyết của Quốc hội (Phó TTCP, Bộ trưởng và thành viên khác của Chính phủ, Thẩm phán TAND tối cao).

- Cần đưa nội dung của Khoản 3, Điều 67, Hiến pháp năm 2015 qui định về quyền của Chủ tịch nước trong việc tham dự phiên họp của UBTVQH và của Chính phủ; yêu cầu Chính phủ họp bàn về vấn đề mà Chủ tịch nước xét thấy cần thiết để thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của Chủ tịch nước để bảo đảm tính thống nhất, tính logic trong các qui định; tránh việc qui định tản mạn thẩm quyền của Chủ tịch nước.

- Cần tăng cường số lượng và chú trọng nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ nghiên cứu, tham mưu, giúp việc của Chủ tịch nước, bảo đảm đáp ứng được yêu cầu công việc của Chủ tịch nước, nâng cao chất lượng công tác nghiên cứu, tham mưu, phục vụ Chủ tịch nước; giúp Chủ tịch nước nắm bắt thông tin, kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ hiệu quả hơn.

4.2.3.3. Giải pháp bảo đảm kiểm soát của Toà án nhân dân đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ nhất, cần thiết lập cơ chế tài phán hiến pháp thông qua việc trao quyền bảo hiến cho TAND tối cao. Hiện nay, Toà án kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ chủ yếu qua việc Toà án (Toà Hành chính) giải quyết các khiếu kiện thuộc thẩm quyền giải quyết của Toà án.

Thứ hai, tăng cường sự độc lập của Toà án trong quá trình xét xử.

4.2.3.4. Giải pháp bảo đảm kiểm soát của Kiểm toán Nhà nước đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

+ Ban hành Luật kiểm toán nhà nước

+ Ban hành Luật Phòng, chống tham nhũng và Luật kiểm toán nhà nước theo hướng quy định nhiệm vụ của kiểm toán nhà nước về thực hiện quyền điều tra, xác minh phòng, chống, tham nhũng, tạo cơ sở pháp lý cho việc phát huy vai trò của kiểm toán nhà nước trong việc phát hiện, ngăn ngừa những hành vi phạm tội của các cá nhân, tổ chức trong việc thực hiện quyền hành pháp.

4.2.4. Nhóm giải pháp bảo đảm kiểm soát của các thiết chế xã hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

4.2.4.1. Bảo đảm kiểm soát của Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức thành viên đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ nhất, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát của Mặt trận Lào xây dựng đất nước đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ hai, đổi mới tổ chức hoạt động của Mặt trận Lào xây dựng đất nước

Thứ ba, bảo đảm nguồn lực con người và điều kiện vật chất của Mặt trận Lào xây dựng đất nước trong việc kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

4.2.4.2. Bảo đảm kiểm soát của các phương tiện thông tin đại chúng đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ nhất, hoàn thiện pháp luật về báo chí. Để đảm bảo hiệu quả hoạt động kiểm soát của các phương tiện thông tin đại chúng đối với việc thực hiện quyền hành pháp; trước hết cần hoàn thiện pháp luật liên quan đến báo chí.

Thứ hai, cần nâng cao trình độ chuyên môn, đạo đức nghề nghiệp, tinh thần trách nhiệm của người làm báo.

4.2.4.3. Bảo đảm kiểm soát trực tiếp của Nhân dân đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ

Thứ nhất, Nhà nước cần tạo lập được cơ sở pháp lý đầy đủ và vững chắc bảo đảm việc thực hiện quyền giám sát trực tiếp của Nhân dân đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

Thứ hai, đổi mới hoạt động giám sát của Nhân dân theo hướng đa dạng hóa các hình thức và phương pháp giám sát; chú trọng ứng dụng thành tựu của công nghệ thông tin trong hoạt động giám sát của Nhân dân đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

Thứ ba, bảo đảm kiểm soát của Nhân dân đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ gắn liền với việc đẩy mạnh xây dựng chính quyền nhà nước công khai, minh bạch ở Lào.

Thứ tư, cần nâng cao trình độ dân trí, bảo đảm điều kiện kinh tế cho người dân. Bởi lẽ, khi dân trí cao thì Nhân dân lựa chọn những đại biểu xứng đáng để đại diện cho mình, các đại biểu Quốc hội sẽ thay mặt Nhân dân giám sát Chính phủ hiệu quả.

4.3. KIỂM SOÁT THỰC HIỆN QUYỀN HÀNH PHÁP Ở MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI VÀ GIÁ TRỊ THAM KHẢO CHO CỘNG HÒA DÂN CHỦ NHÂN DÂN LÀO

4.3.1. Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở một số nước trên thế giới

4.3.1.1. Kiểm soát thực hiện quyền hành pháp tại Vương quốc Anh

Vương quốc Anh là một quốc gia phát triển, hoạt động kiểm soát quyền lực nhà nước luôn được xem là những nguyên tắc cơ bản trong tổ chức và hoạt động của nhà nước. Vương quốc Anh theo chính thể quân chủ đại nghị, quyền hành pháp thuộc về nguyên thủ quốc gia và Chính phủ, nhưng Chính phủ mới là cơ quan nắm giữ quyền lực này một cách thực chất.

4.3.1.2. Kiểm soát quyền hành pháp tại Mỹ

Với chính thể cộng hòa tổng thống, quyền hành pháp thuộc về Tổng thống Mỹ. Tổng thống là nguyên thủ quốc gia và nắm toàn bộ quyền quản lý, điều hành quốc gia, là người đứng đầu nhà nước và cũng là người đứng đầu cơ quan hành pháp.

Sự rõ ràng, rành mạch trong việc phân công quyền lực là rất quan trọng, ảnh hưởng đến hiệu quả kiểm soát quyền lực. Nước Mỹ thực hiện cơ chế tam quyền phân lập triệt để giữa ba nhánh hành pháp, lập pháp và tư pháp. Nhánh lập pháp kiểm soát nhánh hành pháp dựa trên nền tảng của sự phân quyền cứng rắn với hệ thống kiểm soát và cân bằng lẫn nhau

4.3.1.3. Hoạt động kiểm soát quyền hành pháp tại Pháp

Ở Pháp, quyền hành pháp thuộc về nguyên thủ quốc gia và Chính phủ. Tổng thống Pháp (nguyên thủ quốc gia) là người đứng đầu cơ quan hành pháp. Tổng thống có nhiều quyền hành trong việc quản lý nhà nước và là đại diện hành pháp duy nhất. Tổng thống lãnh đạo tuyệt đối Chính phủ và có quyền phủ quyết các chính sách của Chính phủ. Thủ tướng là

người đứng đầu Chính phủ, chỉ đạo Chính phủ thực thi chính sách của Tổng thống.

Hoạt động chất vấn là một hình thức kiểm soát có ý nghĩa quan trọng của nghị viện đối với hành pháp. Việc bỏ phiếu bất tín nhiệm Chính phủ là một hình thức Nghị viện giám sát hoạt động của Chính phủ một cách hiệu quả nhằm chống sự lạm quyền của cơ quan hành pháp. Hạ viện Pháp có quyền truy cứu trách nhiệm của Chính phủ thông qua bỏ phiếu bất tín nhiệm.

4.3.1.4. Hoạt động kiểm soát quyền hành pháp ở Trung Quốc

Ở Trung Quốc, Ủy ban Giám sát Nhà nước là thiết chế mới được Đại hội đại biểu Nhân dân toàn quốc thành lập vào năm 2018, được xác định là cơ quan giám sát tối cao, lãnh đạo công tác các cấp Ủy ban Giám sát địa phương [180], có nhiệm kỳ hoạt động tương đồng với nhiệm kỳ mỗi khóa của Đại hội đại biểu Nhân dân toàn quốc. Việc thiết lập Ủy ban Giám sát Nhà nước, đồng thời hợp nhất Bộ Giám sát (thuộc Quốc Vụ Viện), Cục Dự phòng tham nhũng vào Ủy ban Giám sát Nhà nước.

Như vậy, Việc thiết lập Ủy ban giám sát Nhà nước, đồng thời hợp nhất Bộ Giám sát (thuộc Quốc Vụ Viện), Cục Dự phòng tham nhũng vào Ủy ban Giám sát Nhà nước được coi là bước cải cách thể chế giám sát nhà nước, nhằm tăng cường tăng cường lãnh đạo thống nhất của Đảng cộng sản Trung Quốc về công tác chống tham nhũng

4.3.1.5. Kiểm soát quyền hành pháp tại Việt Nam

Ở Việt Nam, kiểm soát thực hiện quyền lực nhà nước luôn là một quan điểm quan trọng của Đảng trong đó có kiểm soát quyền hành pháp, là một nguyên tắc hiến định, đồng thời không ngừng được bổ sung cho phù hợp với từng giai đoạn nhiệm vụ cụ thể của Việt Nam. Đặc biệt, với việc bổ sung cụm từ “kiểm soát” trong Khoản 3 Điều 2 thì Hiến pháp 2013 đã tiến thêm một bước mới trong việc hiến định nguyên tắc: “Quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công, phối hợp, kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp”. Chính các yếu tố này là cơ sở hiến định để xây dựng cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước nói chung và kiểm soát thực hiện quyền hành pháp nói riêng nhằm phòng, chống sự tha hóa của quyền lực nhà nước, đảm bảo cho quyền lực nhà nước thực sự thuộc về Nhân dân.

4.3.2. Bài học kinh nghiệm, giá trị tham khảo cho Lào

Từ sự tìm hiểu việc kiểm soát đối với quyền lực hành pháp ở một số nước trên thế giới, có thể liên hệ thực tiễn và rút ra một số bài học kinh nghiệm có giá trị tham khảo đối với hoạt động kiểm soát quyền hành pháp ở Lào như sau:

Một là, kiểm soát quyền lực nhà nước là một nguyên tắc cơ bản, cần được khẳng định trong các văn bản luật có giá trị pháp lý cao nhất.

Hai là, phải có sự phân công rõ ràng về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn giữa các cơ quan, tránh sự chồng chéo, mâu thuẫn.

Ba là, các cơ quan lập pháp, hành pháp và tư pháp đều đóng vai trò quan trọng trong bộ máy nhà nước, do vậy, kiểm soát phải luôn gắn liền với phân công, phối hợp lẫn nhau.

Bốn là, tham khảo kinh nghiệm của Việt Nam, với nguyên tắc quyền lực nhà nước là thống nhất, kiểm soát nhưng phải luôn gắn với nguyên tắc phân công, phối hợp, bổ trợ lẫn nhau, góp phần tăng cường hiệu quả của nhà nước nói chung.

KẾT LUẬN

Trong hệ thống Nhà nước Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào, kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ có vai trò to lớn. Nhận thức được tầm quan trọng của việc bảo đảm kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ, luận án được tác giả nghiên cứu nhằm làm sáng tỏ cơ sở lý luận và thực tiễn kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ để từ đó đề xuất quan điểm và giải pháp bảo đảm hiệu quả hoạt động kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào hiện nay. Vì vậy, Luận án đã đạt được các kết quả sau đây:

Thứ nhất, thông qua việc khảo cứu các công trình nghiên cứu về kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở cả hai cấp độ quốc tế và trong nước, luận án đã đánh giá tổng quan tình hình nghiên cứu đề tài kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào, từ

đó chỉ ra những ưu điểm và kết quả nghiên cứu mà luận án sẽ kế thừa và tiếp tục phát triển, những vấn đề còn chưa được giải quyết thấu đáo.

Thứ hai, về cơ sở lý luận, luận án đã tập trung làm rõ khái niệm, xác định các đặc điểm, phân tích mục đích của kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

Thứ ba, về thực trạng kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào: Thông qua việc phân tích, đánh giá những kết quả đạt được, những hạn chế tồn tại và nguyên nhân của những hạn chế tồn tại trong hoạt động kiểm soát của Đảng Nhân dân cách mạng Lào, của các cơ quan nhà nước và của các thiết chế xã hội đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ.

Thứ tư, trên cơ sở thực trạng đã được đánh giá, kết hợp với việc tham khảo những kinh nghiệm tốt của các nước trong việc kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp, luận án đã đề xuất quan điểm, giải pháp bảo đảm kiểm soát việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào hiện nay.

Từ các quan điểm có tính chất chỉ đạo nêu trên, căn cứ vào tiêu chí chủ thể kiểm soát, luận án đã đề xuất các nhóm giải pháp cơ bản nhằm bảo đảm hiệu quả hoạt động kiểm soát của Đảng Nhân dân cách mạng Lào, của các cơ quan Nhà nước (bao gồm Quốc hội, TAND, KTNN, Chủ tịch nước) và của các thiết chế xã hội (bao gồm Mặt trận Lào xây dựng đất nước và các tổ chức thành viên, các phương tiện thông tin đại chúng và Nhân dân) đối với việc thực hiện quyền hành pháp của Chính phủ ở Lào hiện nay.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ

1. Prisa Noimany (2024), *Quốc hội và Hội đồng nhân dân kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Lào*, tại trang <https://lyluanchinhtri.vn/quoc-hoi-va-hoi-dong-nhan-dan-kiem-soat-thuc-hien-quyen-hanh-phap-o-lao-6326.html>, ngày 19/08/2024.
2. Prisa Noimany (2024), “The National Assembly and the People Councils in supervising the exercise of executive power in Laos”, *Political Theory*, Vol.43, DEC, 2024, p.109-115.
3. Prisa Noimany (2025), *Vai trò của tòa án trong kiểm soát thực hiện quyền hành pháp ở Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào*, tại trang <https://lyluanchinhtri.vn/vai-tro-cua-toa-an-trong-kiem-soat-thuc-hien-quyen-hanh-phap-o-cong-hoa-dan-chu-nhan-dan-lao-6961.html>, ngày 22/5/2025.